

ŠE O PROGRAMU CDS/ISIS

Aplikacija BIBLO in njena dejanska uporabnost

Marković Ivan, Gimnazija Gian Rinaldo Carli, Koper

UDK 025.3/.5 : 519.68

Povzetek

Prispevek nakazuje probleme, ki so se pojavili z uvedbo računalnikov v naše knjižnice. Avtor se z nekoliko bolj poljudnega zornega kota dotika konkretnih težav, s katerimi se knjižničar spopada pri vsakdanjem delu s programom CDS/ISIS in njegovo aplikacijo BIBLO, katere najbolj zanimive zmogljivosti so tu tudi predstavljene.

UDC 025.3/.5 : 519.68

Summary

The article indicates some problems that turned up when computers were introduced into libraries. The author discusses troubles which a librarian is confronted with during his everyday work with the program CDS/ISIS and its application BIBLO, the most interesting features of which are here presented.

Prednostim, ki jih je vpeljava in dokončna uveljavitev računalniške obdelave podatkov prinesla v vse vrste knjižnic, seveda ne gre oporekati. Celo več. Lahko trdimo, da so se knjižnice in knjižničarji dokaj hitro vključili in si prisvojili dobršen del novosti, povezanih z računalništvom. Razlogov za to seveda ne gre iskati v kaki izrazitejši "osveščenosti" bibliotekarjev, knjižničarjev, bibliofilov in vseh ostalih, ki tvorijo široki spekter naše stroke, marveč so sad objektivnih, konkretnih potreb vsakdanjega opravila. Za vsako knjižnico predstavlja prihod računalnika pravo "odrešitev" in dolgo pričakovani dogodek; čudežni stroj, ki nas bo rešil dolgotrajnega tipkanja (ali ste že opazili, s kakšno večščino knjižničarjevi prsti udarjajo po tipkovnici?), fotokopiranja, dolgotrajnega in enoličnega razmnoževanja podatkov, pa še abecednega razvrščanja v kataloge, da o iskanju podatkov, urejanju dokumentacije, izposoji itn. niti ne govorimo. No, ko se prvotni entuziazem poleže, ostane knjižničar z računalnikom sam, na zaslonu pa se vrstijo vprašanja in večinoma novosti, ki jih na prvem seminarju računalništva ali celo na nadaljevalnem tečaju, ni bilo srečati. Sicer pa v vsaki "hiši" obstaja strokovnjak za računalniške zadeve, ki kar rad priskoči na pomoč in večinoma zlahka reši vsako zadrego, vendar se le-te neprestano vrstijo, zlasti v primerih, ko se knjižničar malo opogumi in zaide v še neraziskane vode novih menijev, podmenijev, DOS... Večje težave pa se začnejo, ko prijatelja - računalniškega mojstra - ni pri roki, ali smo mu z nenehnim povpraševanjem po pomoči in pojasnilih postali kar nadležni, da se nas polagoma izogiba; najhuje pa je, ko nam niti ta "prijatelj" ne more več pomagati, kajti že preveč smo zašli v programu, katerega vprašanja so sedaj malce preveč strokovno usmerjena tudi za našega prijatelja, ki mu ponavadi kratice AIK, ISBD in podobni "bibliotekarski" iznajdki kaj malo pomenijo. V tem trenutku naj bi nam priskočili na pomoč pisni priročniki, vendar je njih konzultiranje zelo dolgotrajno in težavno, večinoma nam lahko pomagajo šele, ko smo že prebrodili začetniške težave.

Kljub vsemu prizadevanju in entuziazmu ostane sleherni knjižničar (čast izjemam!), ampak ne samo knjižničar, temveč gotovo vsak človek, ki se poskuša prilagoditi vdoru računalnika na njegovo delovno mesto, nekoliko nezaupljiv do vsakovrstnih novotarij. Še več, vkolikor nam uspe obvladati en program, se s tem brž zadovoljimo in nas novosti (te pa vsaka verzija prav gotovo prinaša) ter obljubljeni izboljšave kaj malo pritegnejo; prvi primer nas je pač že dobro izučil.

Pričujočega zapisa ni napisal strokovnjak za računalnike, pač pa bibliotekar, ki na nekem programu (konkretno CDS/ISIS) vsakodnevno dela. Pobudo za ta spis je neposredno sprožil sicer odličen članek (Musek Matjaž: MIKRO CDS/ISIS: razvoj, uporaba in interakcija s standardi COBISS - MICRO CDS/ISIS, v Knjižnici 36, 3/4, str. 7-39, Ljubljana 1992), naš namen pa je

predstaviti, tudi s praktičnim primerom, nekatere oblike delovanja programa CDS/ISIS in nakazati, tokrat z našega, nekoliko bolj poljudno bibliotekarskega zornega kota, nekatere njegove značilnosti in prednosti, pa tudi konkretne pomanjkljivosti in težave pri delu z njim.

1. Aplikacija BIBLO

1.1 Splošni podatki

Ena izmed največjih prednosti programa CDS/ISIS verzija 3.0, je možnost ustvarjanja različnih aplikacij, oziroma kreiranja novih, lastnih baz podatkov. Obstaja že veliko aplikacij, jezikovnih inačic in različnih baz podatkov, že pripravljenih za uporabo, če se tako izrazimo. Seveda bi bilo idealno ustvariti lastno inačico oz. aplikacijo, in to nam program tudi omogoča, vendar je tako opravilo kljub zagotovitvi strokovnjakov dolgotrajno in za nas navadne smrtnike dokaj zapleteno. Treba je namreč vnaprej določiti vse parametre (dolžino, obseg, razvrstitev...) slehernega polja, njihova imena, format, pa še obliko listkovnih ali drugačnih izpisov (display) in na splošno vnaprej predvideti vse mogoče kombinacije, inačice in vse tiste reči, ki jih bomo kdajkoli potrebovali ali se z njimi srečevali. V primeru da nečesa ne moremo predvideti, se utegnejo reči dodatno zakomplicirati; nato moramo znova posegati v samo strukturo, kjer pa prežijo nove čeri, med katerimi je seveda najhujša izguba podatkov in seveda celotnega našega dela. No, reči niso vedno tako črne; izdelava lastne baze podatkov morda ni tako zapletena, vendar po našem mnenju kljub vsemu onkraj sposobnosti navadnega knjižničarja. Zaradi tega je vsekakor bolj smotrno prepustiti take zadeve strokovnjakom in poseči po že pripravljenih primerih oz. aplikacijah.

Ena izmed teh je tudi aplikacija BIBLO, ki jo brezplačno, kot je sicer brezplačen celoten software CDS/ISIS, ponuja Občina Benetke (Sistema bibliotecario urbano di Venezia), od sedaj pa ga je mogoče dobiti tudi pri matičnem oddelku Osrednje Knjižnice Srečko Vilhar v Kopru.

Aplikacija BIBLO je zelo razširjena v Benečiji, Furlaniji in na splošno v Severni Italiji, v Srednji in Južni Italiji pa je nekoliko bolj razširjena aplikacija TECA, katero je mogoče naročiti pri: Regione Toscana, Servizio beni librari e archivistici (RT) via Gustavo Modena, 13 CAP 50121 FIRENZE.

Obe aplikaciji sta primerni in že prisotni na Koprskem, narodnostno mešanem območju, ker poleg klasične angleške jezikovne verzije ponujata tudi italijansko. BIBLO je v uporabi torej tudi v matičnem oddelku za italijansko etnično skupino pri Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru, v Gimnaziji Gian Rinaldo Carli Koper, v Osnovni šoli Pier Paolo Vergerio

Koper, v Osnovni šoli Pietro Coppo Izola, v Gimnaziji A. Sema Piran, v Skupnostih Italijanov v Kopru, Izoli in Piranu ter v italijanskih šolah Istre (Pulj, Buje, Reka). Program CDS/ISIS verzija 3.0, aplikacijo BIBLO imajo in polagoma uvajajo tudi v koprskem Pokrajinskem muzeju in v Biološki pomorski postaji v Piranu.

1.2 Arhiv BIBLO

Arhiv BIBLO je dokumentarni tip arhiva, katerega tvori 82 polj, od katerih je 45 večkrat uporabnih, oziroma jih lahko večkrat ponovimo (na primer če želimo večkrat ponoviti isto ISBD polje - dvojno avtorstvo itn.). Arhiv BIBLO nam omogoča uporabo različnih delovnih mask (worksheets), odvisno od naših upravnih, administrativnih ali kataloških potreb. Podatki so hranjeni v poljih, polja pa so označena s številkami (TAG); skupnost polj imenujemo zapis (rekord) in le-ta predstavlja naš osnovni dokument.

Boljša stran programa CDS/ISIS je vsekakor hiter pristop k informaciji, oz. zelo lahko in učinkovito iskanje podatkov, imen, gesel itn. Da bi bilo to mogoče, pa se program opira na strukturo indeksiranih ključev (INVERTED FILE), katero je treba nenehno ažurirati.

CDS/ISIS omogoča ustvarjanje baze podatkov do 16.000.000 zapisov (če poenostavimo, v praksi nam vsaka enota knjižnega gradiva zavzame le en zapis), vsak zapis pa lahko vsebuje kar 8.000 znakov !

Toliko o splošnih podatkih, v nadaljevanju pa se bomo seznanili z nekaterimi podrobnostmi pri praktičnih operacijah. Ker pa predpostavljamo, da so naši bralci že seznanjeni z delom na podobnem programu (UNIMARC), bomo marsikaj preleteli v prid posebnostim programa CDS/ISIS 3.0.

2. Vnos podatkov

2.1 MFN število

Potem ko smo se iz osnovnega menija odločili za vnos podatkov (opcija E), se nam na zaslону prikaže meni IXE1 (da ne bo strahu, od tu dalje bomo zapisovali tudi imena-kratice menijev, ki jih bomo sproti srečevali, le zaradi lažje identifikacije !), ki vsebuje funkcije za upravljanje z določenim arhivom - Data base (ime arhiva je izpisano spodaj levo na našem zaslону, nove baze podatkov pa kreiramo s pritiskom na tipko C glavnega menuja, vendar je tako opravilo, kot smo že povedali, precej zahtevna zadeva). Pod imenom Data base, kjer se trenutno nahajamo in delamo, stoji število Max MFN

oziroma skupno število dokumentov, ki smo jih doslej v naši bazi podatkov sploh odpri! MFN (Master file number), je v bistvu število dokumentov, ki smo jih do sedaj in na katerikoli način odpri, ne glede na to, ali se na določenih zapisih podatki sploh resnično nahajajo. Podatke je namreč mogoče tudi zbrisati, odprtega zapisa pa ne! Vsakokrat, ko bomo odpri zapis, se bo število MFN zvečalo za eno enoto in tega ne bo več mogoče spremeniti (no, možno je izbrisati celoten Master file, kar pa je enako uničevanju celotnega arhiva - kar pa je seveda veliko nevarnejša operacija, ki je ne svetujemo, vkolikor smo v naš računalnik že vnašali podatke).

Zakaj sploh toliko govora o MFN številu?

MFN število bo vedno prisotno pri vseh operacijah na programu CDS/ISIS. Na primer, ko bomo naše podatke izposojali drugim ali obratno, se bo MFN število zvečalo za število na novo vnešenih zapisov; pri dopolnjevanju ali popravljanju že obstoječih dokumentov nas bo računalnik povprašal po številu MFN itn... Je torej število, ki bo vedno prisotno na našem zaslonu, toda napačno je verjeti, da Max MFN predstavlja tudi realno število dokumentov (knjig), ki jih imamo shranjene v računalniku. Če na primer zberemo dokument (Dokument je mogoče zbrisati, ko se nahajamo v zapisu samem, s kazalcem na dnu zaslona, kjer imamo ponavadi možnost preiti na novo ali prejšnjo stran, oziroma znova na vrh strani in ponovno spremeniti - popraviti podatke; tu se nam torej ponavadi ponuja možnost zapustitve dokumenta (X), njegovega brisanja (C), ali ponovnega oživljanja po brisanju (R)), ne moremo hkrati zbrisati tudi MFN števila, ki bo vedno ostalo kot nekakšen dokaz, da je na tem mestu nekaj že bilo.

Mogoče se bo bralcem vse to besedičenje okoli MFN števila zdelo nekoliko odveč, vendar vam zagotavljam, da je prav to število povzročalo mnoge preglavice uporabnikom ISIS programa.

Urejenost je prva knjižničarjeva navada, brez nje bi se kmalu brezizhodno izgubil v morju podatkov. Iz izkušenj vemo, da so gotovo vsi knjižničarji, ki so se pomerili s programom CDS/ISIS, enačili MFN število s številom knjig, oziroma ga imeli za neko novo računalniško inventarno številko, kljub temu da je za inventarno številko enote seveda že pripravljeno natančno določeno območje (TAG). Ideja v principu ni napačna (vnašati dokumente drugega za drugim kot v neko inventarno knjigo), toda le kaj storiti, ko želimo na primer zadnje podatke izbrisati, ali pa (še huje), če pri dupliciranju (razmnoževanju) že obstoječih zapisov (opcija U menija IXE1), pomotoma podvojimo napačno MFN številko? V takih primerih imamo v računalniku prazne ali podvojene iste dokumente in seveda naše MFN število ne odraža realnega inventarnega stanja knjižne zaloge, kar je za knjižničarjevo psiho gotovo pogubno; želel bi namreč preprosto izbrisati nekatere nepriljubljene MFN številke, a žal to sploh ni mogoče. Kaj storiti? Edina možna rešitev je seveda

v še večji natančnosti, oziroma recimo, sproti zapisovati vse "luknje" in nezaželene "dvojčke" in nanje potem vnesti nove "sveže" podatke, tako da je naš MFN vedno "poln", ter da odraža resnično stanje dokumentov. Seveda, spraševali se boste, zakaj so "projektanti" ISIS-a dovolili kaj takega, oziroma zakaj niso predvideli možnosti "uničevanja" sleherne MFN številke. No, razlika je v konceptu razmišljanja. Za programerje je MFN število (in to je seveda prvotni pravi namen), le število odprtih dokumentov in zaenkrat le-to. Toliko dokumentov smo do sedaj odprli in pika. Računalniku ni mar, ali so na dokumentih resnično tudi podatki, naprava nam le prikaže določeno stanje. Drugo, za delovanje programa sploh ni pomembno, da so odprti zapisi resnično tudi zasedeni, oziroma ni strahu, da bi nam zaradi tega pri, recimo tiskanju katalogov ali bibliografije, računalnik izpisal tudi serijo belih kartončkov, ali storil kakršnokoli drugo "napako". In tretje, glede inventarne številke, zanjo obstaja natančno določeno polje in tudi tukaj ne bi smelo biti problemov. Problemi nastajajo torej pri nas knjižničarjih, ker imamo vcepljen smisel dolžnosti nenehnega statističnega poročanja o številu enot... V tolažbo pa še to, da si z malo truda in natančnosti lahko uredimo tudi celotno MFN serijo "brez lukenj". Če ne zaradi drugega, pa vsaj zaradi ljubezni do reda in čistosti.

Samo vnašanje podatkov je sicer dokaj enostavno, ker, kakor že pri drugih programih, ki so pri nas v uporabi, sami podatki sledijo takoimenovani "kapici" (s pritiskom na tipko F1, ki nam je pri tem na voljo za pomoč, tipka F6 pa zbrše tekst celotnega področja (TAG) oziroma od kazalca naprej).

2.2 Maske za vnos podatkov

Za vnos podatkov so nam na voljo takoimenovane maske ("worksheets"); na isti zapis namreč lahko vnašamo podatke s pomočjo različnih mask, maske pa izbiramo po trenutni potrebi, in sicer odvisno od tega, če želimo le katalogizirati ali pa opravljati razne druge, večinoma administrativne operacije. Pritisk na tipko H menija IXE1 nam ponuja izbiro kar osmih tovrstnih mask!

Ves postopek vnašanja podatkov pa je zasnovan približno takole: prvič naj bi le zbirali podatke o publikacijah, ki jih predlagamo za nakup, v tem primeru bi izbrali masko "predlogi". Nato bi nekatere od teh resnično tudi naročili (maska "naročila") ter po prejemu naročeno publikacijo tudi dokončno vnesli v računalnik (maska "katalogizacija"). Seveda pri tem ne gre za odpiranje novih zapisov, temveč za popravljanje in dodajanje določenih podatkov. Taka je idejna zasnova, vendar v praksi lahko začetni stopnji izpustimo in preidemo neposredno na katalogizacijo.

2.3 Tvorjenje novih mask za vnos podatkov

Ena od zagotovo boljših lastnosti programa CDS/ISIS je ta, da nam omogoča razmeroma lahke in enostavne posege, s katerimi si lahko olajšamo in poenostavimo delo. Te možnosti se nam odprejo, ko izberemo opcijo D glavnega menija (definiranje in modificiranje arhiva), se prebijemo skozi geslo - "password" ter se znajdemo v meniju IXDEF, kjer so nam na voljo naslednje opcije: L-zamenjava jezikovne verzije, C-definiranje novega arhiva, U-modifikacija že definirane arhiva, I-re/inicializacija master-fila in X-izhod. Pustimo torej za drugič definiranje novega arhiva (C) in se rajši niti ne dotikajmo opcije I, utegnili bi si namreč izbrisati vse podatke. Pritisnimo torej tipko U in znašli se bomo v meniju IXDBU, kjer imamo na razpolago kar 11 možnosti (črke od A do K).

Pred nadaljevanjem pa se moramo za trenutek ustaviti in pojasniti nekatere osnovne pojme glede strukture in samega delovanja programa CDS/ISIS.

Da bi deloval program ISIS, mora imeti definirane 4 osnovne stvari:

1. Natančno definirana polja arhiva, to kar strokovnjaki imenujejo "Field Definition Table" - kratica FDT; oziroma zapis, kjer so določena imena polj (to so na primer lahko polja ISBD-ja ali pa drugi zgolj administrativni pojmi: naslov, navedbe odgovornosti, izdaja itn...), vsako polje pa ima natančno določeno številko (TAG), dolžino, karakter (črkovno ali številčno polje) itn...
2. Natančno definirane termine, besede ali izraze, ki bodo uvrščeni v abecedno listo invertirane datoteke (Field Select Table-FST) in ki jih bo mogoče "poklicati" pri iskanju. FST je v bistvu zapis ASCII, ki služi tudi za urejanje, izmenjavo ter prikazovanje (display) podatkov.
3. Natančno definirane maske za vnos podatkov (worksheet).
4. Natančno definirane formate za vizualizacijo registriranih zapisov (display).

Z drugimi besedami, da bi program deloval, mora imeti določena polja, v katera bomo zapisovali podatke (1). Podatke je mogoče vnašati skozi različne maske (3), vkolikor pa želimo podatke čim hitreje najti, moramo seveda označiti, katere podatke nameravamo iskati (2) in v kakšni obliki jih želimo videti (4).

Vrnimo se torej k meniju.

Opcija

A) - omogoča spreminjanje že definiranih polj "Field Definition Table".

B,C,D) - omogočajo ustvarjanje - spreminjanje, prepisovanje in brisanje maske za vnos podatkov.

E,F,G) - omogočajo ustvarjanje - spreminjanje, prepisovanje in brisanje že omenjene "Field Select Table".

H,I,J) - omogočajo ustvarjanje - spreminjanje, prepisovanje in brisanje display formatov.

K) je neke vrste katalog, kjer so prikazane vse maske, FDT in FST celotnega menija.

Vrnimo se torej k naši nalogi in sicer tvorjenju novih mask za vnos podatkov.

Izbrali bomo opcijo B.

Računalnik nas bo vprašal po imenu maske za vnos podatkov. Napišemo ime, ki smo si ga izbrali za našo masko, in pritisnemo Enter.

Od tu naprej bomo le odgovarjali na računalnikova vprašanja in ustvarjali masko, ki si jo želimo: prvo številko (TAG) polja ki si ga želimo, pozicijo (črta-kolona) kjer bo polje stalo, njegovo dolžino, default podatke itn... Na voljo nam je tudi pomoč in seveda možnost popravljanja. Z malo prakse in potrpežljivosti si bomo lahko ustvarili masko za vnos podatkov, ki bo ustrezala našim željam in potrebam.

Vprašanje, ki se nam sedaj zastavlja, je, zakaj pa vse to, ali ni enostavnejše uporabljati že določene maske? Seveda jih lahko uporabljamo, vendar spominjam se nedavnega dogodka, ko je določen knjižničar, na demonstraciji nove verzije programa Šolska knjižnica, pogrešal rubriko kjer bi zapisal številko fakture...

Gotovo nemogoče je ustreči vsem zahtevam in željam in hkrati obdržati enostavnost in funkcionalnost programa. CDS/ISIS omogoča prav to, lahko si sami ustvarimo program po lastni potrebi. In ne le z dodajanjem novih podatkov temveč tudi z krčenjem nepotrebnih. Nadalje, določene maske lahko uporabljamo tudi v druge namene. Navedel bom le en primer: vkolikor smo zasledili ali samo zasumili napako v določenem polju, lahko si naredimo tudi masko recimo "za popravke". Le-ta bo izjemno enostavna in vidljiva. Z tako poenostavljeno masko bomo z lahkoto "preleteli" preko mnogo zapisov v izjemno kratkem času (na primer lahko iščemo nekaj v opombah, naredimo

masko, ki vsebuje le polje opomb), ker se bomo na ta način izognili zamudnemu delu z kazalcem.

2.4 Ostale opcije za vnos podatkov

Opcija U menija za vnos podatkov IXE1 omogoča podvajanje oz. razmnoževanje slehernega dokumenta, kar je zelo koristno zlasti pri večstopenjskem opisu in opisovanju publikacij v več zvezkih. Na ta način nam je prihranjeno zamudno ponavljanje istih podatkov (zaželjeni dokument enostavno razmnožimo in vanj vnesemo le nujne popravke - na primer številko snopiča, število strani, morebitno različno leto publikacije itn). Programerji ISIS so problem večstopenjskega opisa rešili torej na precej praktičen način, mogoče sprva ne tako enostaven, toda način, ki nam pušča precej "interpretativne" svobode pri reševanju slehernega primera. Različne podatke lahko namreč vnesemo v različna polja in jih lahko nekako "kombiniramo" po lastni potrebi in seveda presoji. Menimo, da je tak način reševanja dvo ali večstopenjskega opisa dober, čeprav zahtevnejši, morda ne idealen, zagotovo pa predstavlja veliko, gotovo popolno, podporo pri reševanju tovrstnih problemov.

Enako praktična se je v praksi pokazala tudi opcija D istega menija - definicija "default" podatkov. Default je v računalništvu neka nespremenljiva vrednost, ki je lahko stalna ali pa izgine, ko zapustimo program. Pri ISIS-u lahko uporabimo default vrednosti zlasti takrat, kadar nameravamo vnašati ponavljajoče se podatke in sicer: potem, ko smo izbrali primerno masko, pritisnemo na tipko D (meni IXE1) in enostavno vtipkamo vrednosti, za katere menimo, da bodo ostale nespremenjene ves čas, ko nameravamo delati (na primer datum vpisa). Z vnosom default podatkov bo naše delo veliko enostavnejše in hitrejše, kar je seveda ugodnost, ki je ne smemo prezreti.

Če strnemo, kar je bilo do sedaj rečeno, lahko sklepamo, da je vnašanje podatkov pri CDS/ISIS precej zahtevno opravilo. Velikokrat želja po poenostavljanju in olajšanju dela pripelje do nasprotnega učinka; različne maske, polja, večstopenjski opisi itn. so namenjeni reševanju vseh možnih inčič pri katalogiziranju, hkrati pa naj bi sproti pomagali pri obvladovanju administrativne problematike. Pri tem pa se je sam program toliko razbohotil, da bomo morali kar dobro zasukati rokave, preden bomo lahko okusili prve sadove njegove uporabnosti. Nekaj podobnega se dogaja skoraj pri vseh računalniških programih: vsaka inačica predstavlja vrsto novosti, "olajšav", sam program pa je čedalje zahtevnejši, bolj glomazen, zahteva več prostora, njegova končna konkretna uporabnost pa je vprašljiva (enako kakor pri birokraciji, ki stalno raste, se širi in obnavlja do te meje, da jo je mogoče obvladati samo z vpeljavo nove birokracije... in tako v nedogled v

začaranem krogu). Sicer pa je pri vsej dokumentalistiki vnašanje podatkov sila nehvaležno, in tako je tudi pri CDS/ISIS. Sadove bomo pobirali pozneje, oziroma drugi jih bodo, in ko bodo vnešeni podatki tudi resnično v rabi. Toda o tem v naslednjem poglavju.

3. Iskanje pokatkov

3.1 Invertirana datoteka

Iskanje podatkov je že bilo temeljito predstavljeno (Matjaž Musek, cit. str. 18-20), že navedenega ne nameravamo ponavljati, pač pa se bomo podrobneje seznanili z nekaterimi osnovnejšimi pojmi.

Program predvideva možnost opravljanja dveh različnih načinov iskanja podatkov: hitre in počasne.

Hitro iskanje nam posreduje zadetke nemudoma, in predstavlja hkrati tudi ugodnejšo rešitev. V ta namen program goji tako imenovani "inverted file" oziroma datoteko, ki jo sproti invertiramo (opcija I glavnega menija - ali pri izhodu iz programa), katere razlog za obstoj je prav ta, da omogoča najhitrejše možno iskanje. Program v bistvu uporablja pointer-je invertirane datoteke za takojšnje odkrivanje vseh zapisov, ki izpolnjujejo določeno zahtevo, ter jih vizualizira v izbranem formatu.

Počasno iskanje zahteva več časa, ker program analizira vse zapise po vrsti (sekvenčno iskanje). Tovrstno iskanje pa analizira celoten zapis, se pravi tudi podatke, ki jih invertirana datoteka ne vsebuje! Da bi se izognili zamudnemu iskanju po celem arhivu, oziroma po vseh zapisih v njihovi celoti, lahko najprej opravimo hitro iskanje, ga shranimo (opcija P menija EXGEN) in nato opravimo počasno-sekvenčno iskanje po le-tem.

Program nam torej omogoča kombiniranje različnih iskanj, njihov shranitev in opravljanje novih v neomejenem časovnem obdobju.

V teoriji je možno poiskati in najti gotovo vse podatke, ki smo jih vpisali v naš arhiv, brez izjem in v časovno sprejemljivem obdobju.

Jezik obeh načinov iskanja je gotovo istovrsten in temelji na Boolovi algebri.

3.2 Slovar

CDS/ISIS nam omogoča tudi drug način iskanja in sicer neposredno iz terminov invertirane datoteke (Inverted file). Z opcijo T menija IXGEN nam je na voljo abecedno numerični slovar, ki ga lahko listamo in iz njega tudi neposredno izbiramo, tudi s pomočjo Boolovih operatorjev. S pritiskom na črko S program avtomatično vnese operator OR (+) (lahko uporabljamo tudi operatorja AND (*) in NOT (Č)), ob izhodu pa (tipka X) program avtomatično vizualizira in ob nadaljnjem pritisku na tipko Enter poišče izbrane termine z operatorji vred.

Z opcijo G ponovno izvedemo iskanja, ki smo jih že opravili in shranili. Program nas povpraša po številu seta (že opravljene operacije), nakar se nam na zaslonu prikaže tekst že izvedene operacije. Tako prihranimo čas in trud, ker se izognemo dolgočasnemu ponavljanju zlasti dolgih iskalnih izrazov, ko s prej opravljenim iskanjem nismo zadovoljni in želimo vnesti neko spremembo. ISIS, kot smo že povedali, omogoča shranjevanje zadetkov (opcija P) v natančno določen file (file dobi ekstenzijo .SAV in je hranjen v direktoriju ISIS) pod imenom, ki smo si ga sami izbrali. Shranjene operacije lahko torej zopet pokličemo, spremenimo, urejujemo, tiskamo ter prenesemo v drugo datoteko.

3.3 Tezaver

In končno naj omenimo še eno možnost, ki jo omogoča aplikacija BIBLO in sicer TEZAVER, ki ga lahko sestavimo glede na naše specifične potrebe. Z opcijo J - funkcije tezavra, program preide v drugo bazo podatkov - THES - kjer lahko vnesemo, zberemo in medsebojno povežemo vse zapise, ki jih knjižnica uporablja s semantičnim opisom na osnovi določenega tezavra. Odnosi so tisti, ki jih predvideva jezik tezavrov; posamezna gesla pa lahko "ulovimo", ter z njimi opravimo iskanja v arhivu BIBLO.

4. Tiskanje

4.1 Tiskanje z aplikacijo BIBLO

Aplikacija BIBLO omogoča enostavno tiskanje kataložnih listkov (mednarodni format), bibliografij in vrsto drugih listovnih izdelkov na zelo preprost in hiter način.

Opcija P glavnega menija nas pripelje v meni IXPRT.

Najprej pogledimo opciji T in H, ki sta enakovredni. Vkolikor izberemo opcijo T, se nam prikaže novi meni, ki nam ponuja novih 12 možnosti, oziroma: A tiskanje kompletnega seta dokumentov po MFN številu (se pravi glavni in vsi ostali, vpise vseh dokumentov, ki smo jih izbrali za tiskanje, na primer MFN številke od 1 do 1000...), B tiskanje urejenih katalogov, C tiskanje izključno glavnih vpisov, O tiskanje bibliografije in druge pomožne, zgolj administrativno informativne inačice. Če se torej odločimo za opcijo A (tiskanje kompletnega seta dokumentov po MFN številu), nam bo program ponudil na izbiro 4 dodatne, in sicer standardne bibliografske kataloge kot: tiskanje abecednega imenskega, geselskega, naslovnega, sistematskega in topografskega kataloga (topografski katalog ureja dokumente po njihovi postavitvi v knjižnici). Podobno ali enako velja tudi pri ostalih inačicah, na primer opcija O tiskanje bibliografije, ki jo prav tako lahko uredimo po abecedno imenskem, geselskem, sistematskem in topografskem obrazcu.

Opcija H nudi dve možnosti, in sicer: tiskanje zadetkov predhodno izvedenega in spravljenega iskanja, ter tiskanje od MFN... do MFN.... števila. Katerokoli inačico bomo izbrali, nas bo nato program povedel do že znanega menija z dvanajstimi različnimi možnostmi urejanja in tiskanja. Pred samim tiskanjem se na zaslonu prikažeta še dve delovni maski in sicer maska "print format" in maska za urejanje. Prva maska vsebuje v defaultu tiste podatke, ki urejajo zunanji videz listkovnega dokumenta, kot na primer mesto, kjer bo izpisana signatura, glavni naslov, velikost črk, razdalje itn. Vkolikor želimo podatke v defaultu spremeniti, se moramo vrniti v glavni meni in od tod izbrati opcijo D in nato U ter H = ustvarjanje/popravljanje display formatov. Nadaljnje informacije prve maske pa se nanašajo na stranične parametre in sicer dolžina ter širina vrstic, tiskovni format črk, številčenje strani (pri bibliografijah) itn. Masko za urejanje vsebuje ključe, parametre in vrstni red, po katerem računalnik ureja podatke pred tiskanjem (na primer definicija (V61ČS) pomeni, da bodo dokumenti sprva razvrščeni po abecedni vrsti gesel). Le bežen pogled na to masko nam bo zagotovo odvrnil vsako željo po njenem spreminjanju. Vkolikor pa se boste vseeno odločili za tovrstne pustolovščine, povejmo še, da pot do memoriranja novih skupin parametrov in ustvarjanja novih mask za urejanje in tiskanje, vodi znova skozi glavni meni k meniju IXMU1 = funkcije sistema: tedaj bo treba prepisati eno od mask že v sistemu IYPRT ali IYSRT v novo imenovano masko, kjer bomo lahko memorirali vse željene nove parametre.

4.2 Rešitev naloge

Ob koncu teh poglavij si oglejmo še konkreten primer delovanja iskalnih in tiskalnih funkcij CDS/ISIS.

Problem, ki ga moramo rešiti, je naslednji: delamo v knjižnici, kjer hranimo veliko starih in dragocenih knjig; veliko obiskovalcev nas povpraša, pa tudi nas zanima, katere izmed njih so nastarejše. Približno vemo, da najstarejše publikacije, ki jih poseduje naša knjižnica, segajo nazaj v 16. stoletje, želimo natančen seznam (gre konkretno za knjižnico Gimnazije Gian Rinaldo Carli v Kopru).

Zadano nalogo smo rešili na naslednji način:

- opcija S (iskalne funkcije) glavnega menija
- opcija S menija IXGEN
iskalna rečenica: 15\$/ (14)

(kjer 15\$ predstavlja desno skrajšani termin 1500, 1501...1599 oziroma vse dokumente, kjer je vpisano število od 1500 do 1599. Ker pa bi se tako postavljen zadetek nanašal na celoten dokument, oziroma bi lahko pomenil tudi knjigo s 1500 stranmi ali podobno, smo morali strniti iskalno področje le na TAG 14 oziroma področje leta publikacije)

- opcija P (shranjevanje zadetkov) menija IXGEN
- X vrnitev v glavni meni
- opcija P (funkcije tiskanja in urejanja) glavnega menija
- opcija H menija IXPRT
- tiskanje iskanja
- tiskanje abecedno urejene bibliografije

Rezultat tako zasnovanega iskanja pa tukaj kar neposredno predstavljamo (glej spremno gradivo).

5. Backup in izmenjava podatkov

Čeprav je program v bistvu kompatibilen s slovenskim nacionalnim sistemom COBISS (format UNIMARC), je usklajevanje obeh programov precej zahtevno in povzroča hude preglavice (vkolikor želimo imeti na enem samem računalniku podatke dveh različnih programov (op. cit. str. 32-34); zaradi tega bo v tem poglavju govor le o izmenjavi podatkov znotraj CDS/ISIS.

Prva, preprostejša možnost, ki jo imamo na voljo, je izmenjava podatkov s pomočjo Backup-a. Z izbiro inačice M glavnega menija, se nam na zaslonu izpiše meni IXCH. Izberemo opcijo B (Backup Master File), damo v računalnik disketo in po kratkem času imamo celoten arhiv na disketi, kajti Backup prepíše vse naše dokumente! Ko smo že pri Backup-u, povejmo še to, da ga je smotrno uporabljati skoraj vsakodnevno, zlasti ko v računalnik vnašamo

nove podatke; shranjevanje le-teh na disketo izven trdega diska toplo svetujemo iz "varnostnih" razlogov (vkolikor bi namreč iz kateregakoli razloga izgubili podatke z našega trdega diska, bi jih z lahkoto vnovič vnesli v računalnik). Dobra je torej navada, opravljati sistematičen Backup in naše podatke shranjevati tudi na disketo, pa četudi jih nimamo namena izposojati.

Z opcijo R (polnjenje Master Fila po Backup-u) bomo izvedli obratno operacijo oziroma Restore, kar pomeni, da bomo v naš računalnik vnesli podatke z diskete (na kateri so seveda podatki predhodno opravljenega Backup-a). Pri tem moramo biti pozorni, kajti operacija Restore bo res vnesla na naš računalnik podatke z diskete, toda pri tem bo zbrisala vse obstoječe podatke! Žal nam sam program tega opozorila ne postavlja.

Vkolikor pa želimo naše obstoječe podatke ohraniti in le-tem dodati nove, bo treba izbrati inačico I (ISO 2709) menija IXCH, toda v tem primeru ne moremo uporabljati podatkov iz Backup-a, temveč disketo, na kateri so dokumenti, ki so bili prepisani z operacijo E (selitev notranjega CDS/ISIS arhiva). Na ta način večinoma ne selimo celotnega arhiva, temveč le njegove posamezne dele, na primer od MFN... do MFN...

6. Arhiv PRUT - izposoja

6.1 Splošni podatki

Pred zaključkom še nekaj beseda o izposoji (opcija R glavnega menija). Aplikacija je sicer v italijanskem jeziku (vse pojme in menije, ki pa so tu prikazani v slovenščini, je zaradi jasnosti začasno prevedel sam avtor) vendar bi bil njen morebitni prevod v slovenščino zagotovo zanimiv za marsikatero knjižnico.

Program v bistvu kombinira in jemlje podatke iz dveh fizično ločenih arhivov, oziroma baze podatkov BIBLO, kjer se hranijo podatki, ki se nanašajo na dokumente in bazo podatkov PRUT, kjer so spravljene podatki o obiskovalcih in izposoji.

Samo delo z aplikacijo je izjemno preprosto in učinkovito.

Izposoja v bistvu temelji na dveh osnovnih predpostavkah: številki izkaznice obiskovalca ter inventarni številki publikacije. Inventarno število publikacije vpisujemo sproti pri vnosu podatkov (TAG 1), številko izkaznice pa pri izposoji.

Sprva nas program opozori na tekoči datum in čas in nas vpraša, ali ju želimo spremeniti (kajti, kot že vemo, vsi računalniki še nimajo vgrajene ure, ki teče tudi, ko računalnik izključimo), nato pa se nam na zaslonu prikaže glavni menu (nekoliko nas spominja na meni, kot ga ima recimo dBase IV); s kazalcem izbiramo med štirimi glavnimi delovnimi področji programa, ki so izpisana na zaslonu zgoraj in sicer: uporabniki, izposoja, zamude, statistike.

Ob vstopu v aplikacijo izposoje (obravnavali bomo verzijo 3.0, ki je priložena aplikaciji BIBLO) nam računalnik avtomatično odpre polje izposoje, tiste funkcije torej, ki jih najpogosteje uporabljamo.

6.2 Uporabniki

Da bi bili čim jasnejši, bomo vendar začeli z uporabniki.

Meni "uporabniki" je videti, kot sledi:

uporabniki	izposoja	zamude	statistike
-------------------	----------	--------	------------

- novi vpisi
- spreminjanje podatkov
- iskanje uporabnikov
- iskanje dokumentov v izposoji
- število vpisanih
- naslednja številka izkaznice
- tiskanje seznama uporabnikov
- obnova vpisov
- shranjevanje podatkov PRUT

Poglejmo najprej, kako poteka vpisovanje novih uporabnikov. Sleherni novi vpis odpre nov zapis v bazi podatkov PRUT. Vpisovanje je zelo enostavno saj moramo vnesti (enkrat za vselej) podatke o obiskovalcu, kot na primer: priimek in ime, leto rojstva, spol, naslov stanovanja, podatke o dokumentu, ki nam ga je priložil ob vpisu (osebna izkaznica...), telefonsko številko itn. Posebno pozornost gre vendar nameniti številki izkaznice, datumu vpisa in izposojevalnemu roku. Te podatke bo računalnik vnesel avtomatično, oziroma jih bomo sami določili (enkrat za vselej ob preliminarnem Setup-u). Setup opravimo ali spremenimo kadarkoli z pritiskom na tipki "Alt S" glavnega menija izposoje, tako da sami določimo na primer željeno izposojevalno dobo in mnogo drugih parametrov, ki jih tukaj nimamo časa posebej predstavljati. Setup-a seveda ni obvezno spreminjati, vkolikor nam podatki v default-u ustrezajo.

Ko smo vnesli podatke vpisa, jih bo računalnik sam shranil potem, ko bomo z dna zaslona, enako kakor pri vnosu podatkov v BIBLO, pritisnili Enter.

S tem je vnos opravljen; vnešene podatke lahko spremenimo /spreminjanje podatkov/ ali pa popolnoma obnovimo /obnova vpisov/.

Da bi podatke spremenili ali karkoli izvedeli o uporabniku, imamo na voljo "iskanje uporabnikov": le to poteka s pomočjo imena in priimka uporabnika ali številko izkaznice. Vkolikor je naše iskanje negativno, nas bo računalnik na to opozoril, v slučaju zadetka pa se nam bo na zaslonu pojavil display s podatki o uporabniku, ki smo jih bili zapisali pri vpisu.

Nadaljnja možnost je "iskanje dokumentov v izposoji". Le-to lahko opravimo, vkolikor v računalnik vnesemo številko izkaznice ali pa priimek in ime uporabnika. Pri zadetku se nam bodo na zaslonu razvrstili vsi dokumenti, ki si jih je uporabnik izposodil, oziroma obvestilo, da nima nobenega izposojenega dokumenta, oziroma (lahko tudi), da številka izkaznice in uporabnik ne obstajata - nista vpisana.

O "tiskanju seznama uporabnikov" ni treba izgubljati besed, pri "shranjevanju podatkov PRUT" gre v bistvu za Backup podatkov celotnega arhiva PRUT - izposoje na disketo.

6.3 Izposoja

Meni "izposoja" in hkrati meni, ki se najprej prikaže ob vstopu v aplikacijo, je videti kot sledi:

uporabniki	izposoja	zamude	statistike
	- nove izposoje		
	- nove izposoje z določitvijo izposojevalne dobe		
	- vračanje dokumentov		
	- podaljšanje izposoje		
	- rezervacije		
	- seznam rezerviranih dokumentov		
	- razveljavitev rezervacij		
	- skupno število rezerviranih dokumentov		
	- iskanje podatkov, ki se nanašajo na dokumente		
	- vpis novih dokumentov		

Izposojanje novih dokumentov "nove izposoje" je ena izmed opcij aplikacije PRUT, ki jo največ uporabljamo. Vkolikor želimo dokument izposoditi, moramo, kot smo že zapisali, poznati osebne podatke uporabnika (številko izkaznice) in seveda inventarno številko dokumenta. Ob izbiri opcije "nove izposoje" nam bo torej računalnik postavil naslednje vprašanje:

vpiši številko izkaznice uporabnika...
vpiši inventarno številko dokumenta.....

Program bo nadaljeval le, če bosta izpolnjena oba pogoja, vkolikor se ne bo avtomatično vrnil h glavnemu meniju.

Program bo v bistvu preveril:

- 1) ali navedena izkaznica obstaja in ali ima uporabnik pravico do izposoje.
- 2) ali navedeni dokument obstaja in ga je dovoljeno izposoditi
- 3) status dokumenta, oziroma:
 - a) dokument je že v izposoji in ni rezerviran
 - b) dokument ni za izposajo - rezerviral ga je uporabnik, ki si ga sedaj želi izposoditi
 - c) dokument ni za izposajo - rezerviral ga je drugi uporabnik in ne ta, ki si ga sedaj želi izposoditi
 - d) dokument ni za izposajo.

Vse navedene možnosti bo program pretehtal in nam posredoval ustrezno obvestilo.

Vkolikor bodo izpolnjeni vsi pogoji za izposajo, bo program na zaslonu vizualiziral podatke o uporabniku in dokumentu; šele nato nas bo vprašal, ali potrjujemo izposajo in končno vse podatke o opravljeni izposoji tudi shranil.

Vkolikor želimo spremeniti izposojevalno dobo, oziroma nam trenutno iz kateregakoli vzroka ne ustreza doba, ki smo jo označili v Setup-u, izberemo opcijo "nove izposoje z določitvijo izposojevalne dobe". V tem primeru bo procedura enaka prejšnji z edino razliko, da bomo morali naknadno navesti izposojevalno dobo za konkretni primer.

Pri "vračanju dokumentov" moramo navesti le inventarno številko dokumenta. Vkolikor je navedeni dokument resnično v izposoji, bo program, kakor že pri izposoji, na zaslonu avtomatično prikazal podatke o uporabniku in dokumentu, nakar bomo morali le potrditi, da je dokument vrnjen in postopka je konec.

Enako je pri "podaljšanju izposoje": zadostuje le vpisati inventarno številko in ob vizualizaciji podatkov odgovoriti pritrdilno.

Pri "rezervacijah" moramo vnesti inventarno številko dokumenta, ki ga želimo rezervirati in številko izkaznice uporabnika.

Pri "razveljavitvi rezervacije" navedemo le inventarno številko dokumenta; vkolikor želimo izvedeti skupno število rezerviranih dokumentov, imamo za to na voljo tudi posebno opcijo. Iskanje podatkov, ki se nanašajo na dokumente, je v bistvu iskanje podatkov, ki smo ga že spoznali v 3. poglavju; pozitivna plat opcije je v tem, da lahko iskanje opravimo, ne da bi morali zapustiti aplikacijo izposoje.

Enako velja tudi za opcijo vpisovanja novih dokumentov: na voljo nam je poenostavljena maska za vnos podatkov, tako vnešene dokumente pa seveda lahko kasneje zopet pregledamo in natančneje opišemo v maski za vnos podatkov arhiva Biblio.

6.4 Zamude

Meni "zamude" je videti, kot sledi:

uporabniki	izposoja	zamude	statistike
		- dokumenti v izposoji	
		- dokumenti, ki jim je pretekel izposojevalni rok	
		- tiskanje opominov	
		- seštevek izposojenih dokumentov	
		- seštevek dokumentov, ki jim je potekel izposojevalni rok	

Opcija "dokumenti v izposoji" vizualizira vse dokumente in uporabnike, oziroma sleherno izposoje (v časovnem zaporedju). Seveda imamo tu na razpolago še različne funkcije, ki pomagajo pri iskanju.

Ostale opcije menija "zamude" so zelo enostavne in jih ni treba posebej opisovati.

Pri "tiskanju opominov" bo program izdelal dva modula, kjer bodo vidni podatki o uporabniku in podatki o dokumentu. Opomini bodo tiskani po kronološkem redu izposoje in za sleherni nevrnjeni dokument posebej. Po tiskanju bo program vse podatke o opominu tudi shranil: tako bo mogoče izvedeti, kdaj in koliko opominov je bilo odposlanih.

6.5 Statistike

Menu statistike je videti, kot sledi:

uporabniki	izposoja	zamude	statistike
			- skupno število izposojenih dokumentov
			- izposoja moški in ženske
			- izposoja po UDK
			- izposoja po sektorjih
			- izposoja po poklicu
			- novi vpisi po poklicu
			- vpisi po starosti
			- vpisi po kraju bivanja

Razen prve opcije, kjer nam program takoj posreduje število izposojenih dokumentov, nas bo pri vseh ostalih inačicah povprašal po časovnem presledku, o katerem želimo izvedeti podatke:

po mesecu
po letu
izhod

Nato bomo morali vnesti še zaželeno letnico in eventualno mesec.

Program nam bo nato predstavil podatke z dvema različnima display-ema:

A) z zaporedjem box-ov, ki označujejo obdobje, odstotek in skupno število izposojenih dokumentov

B) z navpičnimi kolonami podatkov, navedenih pod točko A.

Podatke na zaslonu je mogoče tudi neposredno tiskati.

Ob koncu poglavja o izposoji le še nekaj splošnih ugotovitev. Program je izjemno preprost in učinkovit. Morda se na prvi pogled, ob branju te naše male "prezentacije", reči zdijo nekoliko zapletene, vendar je gotovo nemogoče prikazati vse možnosti, ki jih program nudi in hkrati ohraniti enostavnost predstavitve. Določeni prehodi, ki jih z računalnikom z lahkoto obvladamo (premikanje z kazalcem...) in nam ne delajo nobenih težav, se nam ob branju zdijo izjemno zapleteni in neobvladljivi. Pravkar navedeno velja za aplikacijo izposoje, ki je zaradi svoje enostavnosti in učinkovitosti lahko knjižničarju v veliko pomoč.

Zaključek

Kljub zagotavljanju strokovnjakov CDS/ISIS nikakor ni lahek program. V upravljanje nam je dana baza podatkov, ki sčasoma lahko naraste do gotovo neslutnih dimenzij; medtem ko je vnos podatkov, čeprav zamuden, dokaj enostaven, se lahko težave pokažejo pozneje, zlasti pri iskalnih in upravljalnih nalogah. Lahko celo trdimo, da program CDS/ISIS zahteva od knjižničarjev veliko več kot ostale baze podatkov od drugih uslužbencev, denimo v bančništvu, administraciji itn.

Žal se tudi z računalništvom nadaljujejo stare težave poenostavljanja in poenotenja vseh parametrov slehernega knjižničarskega dela. Poleg olajšanja je vpeljava računalnikov prinesla s seboj celo plejado novih odprtih vprašanj, kot so nabava računalniške opreme in ne nazadnje tudi programov; hkrati pa so se razblinila tudi vsa tista pričakovanja, ki so prav v informatiziranju podatkov videla dokončno uveljavitev in polet slovenskega knjižničnega informacijskega sistema, tako kot je bil pred leti tudi zasnovan. Namesto da bi delo poenostavili in poenotili, se je to še bolj sparcializiralo in zaprlo v male "srednjeveške fevde", kjer vsi samostojno živijo in delujejo v sicer določeni blaginji, toda brez skupnega nacionalnega jezika. Če so bile prej razlike v različnih oblikah črk pisalnih strojev, so danes še večji razkoli med različnimi vrstami računalnikov, tipkovnic in navsezadnje tudi programov.

S pričujočim spisom smo želeli strniti le nekatere naše izkušnje pri delu s programom CDS/ISIS in tako, morda posredno, olajšati začetne težave vsem tistim, ki se s tem programom prvič srečujejo.

Viri

Mini-micro CDS/ISIS : reference manual : (version 2.3), Paris, Unesco, 1989

Biondi, Giovanni. *Un software per la gestione delle informazioni : CDS/ISIS rel. 2.0 : manuale ad uso dell'utente*, Firenze, 1988

Balbi, Luise, Donatella Muran, Gabriela Parodi. *In biblioteca con ISIS : uso dell'applicativo BIBLO del programma CDS/ISIS*, Trieste, 1991

Pozzana Elvio. *PRS applicativo per la gestione del prestito dal programma CDS/ISIS ver. 3.0 (versione 2.0 marzo 1992)*, Venezia, 1992

Spremno gradivo

SDCF

ARIOSTO, Ludvico; RUSCELLI, Ieronimo. *Orlando Furioso: tutto ricorretto, & di nuove Figure adornato. Con le annotazioni, gli avvertimenti, & le dichiarazioni di Ieronimo Ruscelli. Lavita dell'Autore descritta dal signor Giovan Battista Pigna. Gli Scotri de' luoghi mutati dall'Autore dopo la prima impressione. La dichiarazione di tutte le istorie, & le favole toccate nel presente libro, fatte da M. Nicolo' Eugenio di nuovo aggiuntovi li Cinque canti del medesimo autore et una tavola de' principi di tutte le Stanze. Con altre cose utili, & necessarie.* In Venezia, appresso gli Heredi di Vincenzo Valgrisi, 1580, 654 p, ill, 24 cm

B14V

BEMBO, Pietro. *Petri Bembi insignia, quotquot extant, opuscula: nempe De himitatione libellus, De Aetna Dialogus, De Culice Vergilij, & Terentij fabulis, Carminum libellus.* /Romae?/, s.n., /1512 ?/, 320 p, 17 cm

B14III

CESARE, Giulio, Scaligero. *Iulii Caesaris Scaligeri, viri cla... Poetices libri VII.* s.n., apud Antonium Vincentinum, 1561, 354, 54 p, 31 cm

B14II

CICERONE, Marco Tullio. *Ciceronis de officiis libri III: Cato maior, vel de Senectute, Laelius vel de Amicitia, Paradoxa Stoicorum sex.* Venetiis, apud Ioannem Mariam Bonellum, 1568, 221 p, 30 cm

B14II

CICERONE, Marco Tullio. *Epistoles ad familiares.* Venetiis, apud Ioannem Mariam Bonnellum, 1557, 260 p, 30 cm

B14III

CLEMENTE, Alessandrini; **HERVETO**, Gentiano. *Clementis Alexandrini opera quae extant.* In officina Sanctandreaana, 1592, 364 p, 31 cm

NO B14I

DE VIGENERE, Blaise; **HAMELIN**, Jean. *Les Decades qui se trouvent de Tite Live mises en langage françoise: La premiere, par Blaise de Vigenere Bourbonnois : avec des Annotations & figures pour l'intelligence de l'antiquité Romaine: plus une description particuliere des lieux: & une Chronologie generale des principaus Potentats de la terre tomo primo.* à Paris, Chez Nicolas Chesneau, rue Saint Iaques au Chesne verd, 1583, 1752 colonne

NO B14I

DE VIGENERE Blaise; **HAMELIN**, Jean. *Les Decades qui se trouvent de Tite Live mises en langage françoise: La premiere, par Blaise de Vigenere Bourbonnois: avec des Annotations & figures pour l'intelligence de l'antiquité Romaine: plus une description particuliere des lieux: & une Chronologie generale des principaus Potentats de la terre tomo secondo.* à Paris, Chez Nicolas Chesneau, rue Saint Iaques au Chesne verd, 1583, pp 1753 1785, pp 200, 230

B14II

LIVIO, Tito. *T. Livius Patavinus historicus duobus libris auctus: cum L. Flori Epitome. Addito indice copioso: R. Leonardo Aretino de primo bello punico. Ac imaginibus res gestas exprimentibus.* Venetiis, T. Melchior Sesam & Petrus de Rauanis, 1520, 295 p, 31 cm

B14II

PEROTTO, Nicolao. *Polybii historia rum libri quinque in latiam conversi linguam Nicolao Perotto interprete*. Venetiis, in aedibus Aldi et Andreae Soceri, 1520, 127, 295 p, 30 cm

B14II

TOSCANELLA, Oratio. *Armonia di tutti i principali rettori, et migliori degli antichi, & nostri tempi posta in registro et accordata*. In Venetia, Per Giovanni Varisco & Compagni, 1569, 11, 64 p, 31 cm

L1VIII

TREVISANUS, Andreas. *Index omnium materiarum quae in Venetiarum Statutis continentur*. Venetiis, Apud Cominum de Trdino Montisferrati, 1548, 260 p, 17 cm

B14II

VALERIANI, Ioannes Pierus; **CAELIO**, Augustino. *Hieroglyphica sive de sacris aegyptiorum, aliarum' que gentium literis Commentarij, á Caelio Augustino... illustrati*. Basileae, per Thommam Guarinium, 1567, 441 p, ill, 34 cm

B14III

VALERIO, Massimo. *Valerii Maximi factorum, et dictorum memorabiliu libri novem, quae omnia recenti ac nostra editione diligentissime exposita sunt, accuratissime elaborata*. Venetiis, apud Haeredes Ioannis Mariae Bonelli, 1575, 231 p, 29 cm

14VI

VIDA, Hieronimo. *Il sileno: dialogo di Hieronimo Vida giustinopolitano, nel quale si discorre della felicitadei mortali, & si conclude che tra tutte le cose di questo mondo l'amante fruisca solo la vera & perfetta beatitudine humana*. In Vicenza, appresso Giorgio Greco, 1589, 123 p, 15 cm